Knjižnica Umjetničke akademije u Osijeku - jedine umjetničke sastavnice Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Pupovac, Slađana

Master's thesis / Diplomski rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Departement of Culturology / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Odjel za kulturologiju**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:156:787049

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Repository / Repozitorij:

Repository of the diploma theses of the Department of Cultural Studies, Josip Juraj Strossmayer University of Osijek

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
ODJEL ZA KULTUROLOGIJU

DIPLOMSKI RAD

Osijek, studeni 2017. Slađana Pupovac

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
ODJEL ZA KULTUROLOGIJU

DIPLOMSKI RAD

KNJIŽNICA UMJETNIČKE AKADEMIJE U OSIJEKU - JEDINE UMJETNIČKE SASTAVNICE SVEUČILIŠTA JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

ODJEL ZA KULTUROLOGIJU

TEMA: Knjižnica Umjetničke akademije u Osijeku-jedine umjetničke sastavnice Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

PRISTUPNIK: Slađana Pupovac

TEKST ZADATKA:

U ovom se radu detaljno analizira knjižnica Umjetničke akademije u Osijeku i njene specifičnosti kao jedine umjetničke sastavnice Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Posebna pozornost dana je digitalizaciji koja je u suvremenom obrazovanju i znanstveno-istraživačkom radu neizostavni dio poslovanja visokoškolskih knjižnica.

Osijek, studeni 2017.

Mentor:

doc.dr.sc. Tihomir Živić

Predsjednik Odbora za završne i diplomske ispite:

izv.prof.dr.sc. Ivo Džinić

ODJEL ZA KULTUROLOGIJU

DIPLOMSKI RAD

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Informacijske i komunikacijske znanosti

Znanstvena grana: Knjižničarstvo

Prilog:		Izrađeno:
		Primljeno:
Mj:	Broj priloga:	Mentor: doc. dr. sc. Tihomir Živić
Pristupnik: Slađana Pupovac		

SAŽETAK

U ovom diplomskom radu detaljno ćemo predstaviti knjižnicu Umjetničke akademije u Osijeku, prikazati njen plan i program, kao i specifičnosti koje ovu knjižnicu razlikuju od drugih knjižnica koje djeluju u sklopu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Nastojalo se ukazati na važnost visokoškolskih knjižnica koje su ključni katalizatori i potpora formalnom obrazovanju i razvoju informacijske pismenosti, kao i u kombiniranju knjižničnih zbirki i drugih dostupnih izvora informacija s nastavnim programima. Digitalizaciji bez koje je suvremeno obrazovanje i znanstveno-istraživački rad nezamisliv, posvećeno je posebno poglavlje.

Ključne riječi: knjižnica UAOS, visokoškolske knjižnice, digitalizacija, DOI, izdavačka djelatnost.

SADRŽAJ

UVOD

1. VISOKOŠKOLSKE KNJIŽNICE 1

1.1. Općenito o visokoškolskim knjižnicama 1

1.2. Zadaće visokoškolske knjižnice 1

1.3. Zakonska regulativa 2

1.4. Problematika visokoškolskih knjižnica 3

2. DIGITALIZACIJA U VISOKOŠKOLSKIM KNJIŽNICAMA 4

2.1. Općenito o digitalizaciji 4

2.2. Digitalni identifikator objekta (*Digital Object Identifier*, DOI) 5

2.3. Digitalizacija i autorska prava 5

2.4. Digitalizacija građe u visokoškolskim knjižnicama 6

3. KNJIIŽNICE U SASTAVU SVEUČILIŠTA
JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU 7

3.1. Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek – GISKO 7

3.2. Sveučilišna knjižnica i multimedijalni centar Osijek (SKIMCO) 8

4. KNJIŽNICA UMJETNIČKE AKADEMIJE U OSIJEKU 9

4.1. Povijest Knjižnice 9

4.2. Opće informacije 10

4.3. Ciljevi Knjižnice 10

4.4. Rad s korisnicima 11

4.5. Informacijske usluge 12

4.6. Informatizacija knjižnice 13

4.7. Nabava i obrada knjižnične građe 14

4.8. (Među)knjižnična suradnja 16

4.9. Kulturno-javna djelatnost 16

4.10. Mrežne stranice – vizualni identitet 17

4.11. Stručno usavršavanje djelatnika 18
4.12. Uloga Knjižnice u postupku reakreditacije UAOS-a 18
5. IZDAVAČKA DJELATNOST UMJETNIČKE AKADEMIJE U OSIJEKU 20
5.1. Izdanja Umjetničke akademije u Osijeku 20
5.2. Artos – časopis za znanost, umjetnost i kulturu 28
ZAKLJUČAK 29
BIBLIOGRAFIJA 31
POPIS SLIKA 33

UVOD

Visokoškolske knjižnice možemo definirati kao knjižnice u sklopu i u službi visokoobrazovne institucije. Kao takve, namijenjene su vrlo specifičnoj skupini korisnika: studentima i znanstveno-nastavnom osoblju pojedinog sveučilišta. Njihova je temeljna zadaća „podupirati obrazovni i znanstveni rad članova akademske zajednice“ (Aparac-Jelušić i dr, 2005, 14). Sveučilišne su se knjižnice tijekom prošlosti, naročito u vrijeme procvata velikih svjetskih sveučilišta, često nazivale „srcem sveučilišta“, što dovodi do zaključka o važnosti i statusu koji su knjižnice uživale unutar akademske zajednice.

Temeljna zadaća visokoškolske knjižnice nije se bitno mijenjala kroz povijest, ali se njezina realizacija u svjetlu novih tehnoloških otkrića i promjena u strukturi i organizaciji sveučilišta u velikoj mjeri promijenila. „Suvremena knjižnica, a to napose vrijedi za visokoškolsku knjižnicu, komunikacijsko je središte koje u široj društvenoj i akademskoj zajednici omogućuje ostvarenje opće-kulturološke, obrazovne i obavijesne zadaće knjižničarstva, čime se nedvojbeno pridonosi ostvarivanju ideala sveučilišta kao mjesta na kojemu se prenosi znanje te stječu i stvaraju nova znanja.“ (Aparac, 1996, 2)

Podizanje razine svijesti o razvoju društva znanja kao i poboljšan pristup informacijama nije moguće ostvariti bez knjižnice. Knjižnica i knjižnično osoblje, kao i način na koji je organizirana, ključni su katalizatori i potpora formalnom obrazovanju i razvoju informacijske pismenosti u kombiniranju knjižničnih zbirki i drugim dostupnim izvorima informacija s nastavnim programima. Profesionalne vještine knjižničara, dobro opremljena knjižnica, stručna i planska izgradnja knjižničnih zbirki te neometan pristup domaćim i stranim bazama podataka objektivno postaju važan čimbenik u osiguravanju kvalitete visokog obrazovanja.

„Visokoškolske knjižnice sa svojim službama i uslugama namijenjenim uglavnom studentima, nastavnicima i stručnim suradnicima na sveučilištu, ali i ostalim članovima šire društvene zajednice koji se bave znanstvenim i stručnim radom, i nezamjenjivi su dio suvremeno postavljenih i organiziranih obrazovnih i znanstvenih sustava, pa je stoga prijeko potrebno da u svoju organizaciju kontinuirano ugrađuju suvremena dostignuća knjižnične djelatnosti i znanosti.“ (*Standardi za visokoškolske knjižnice*).

Digitalizacija knjižnične građe postupak je koji se u knjižnicama primjenjuje već više od dva desetljeća, a sastavni je dio poslovanja knjižnica visokoškolskih ustanova. Informacijska i

komunikacijska tehnologija koja omogućuje povećanje količine građe i usluga knjižničnim djelatnicima svakodnevno postavlja izazove permanentnog stručnog usavršavanja.

Knjižnica Umjetničke akademije u Osijeku je visokoškolska knjižnica, ustrojbena jedinica koja obavlja knjižnično-informacijske zadaće i poslove vezane za nastavne, znanstveno-istraživačke, stručne i umjetničke potrebe Umjetničke akademije u Osijeku. U ovom diplomskom radu detaljno ćemo predstaviti Knjižnicu Umjetničke akademije u Osijeku, prikazati njen plan i program, kao i specifičnosti koje ovu knjižnicu razlikuju od drugih knjižnica koje djeluju u sklopu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku.

Izdavačka djelatnost Umjetničke akademije u Osijeku čija je osnovna svrha razvoj umjetničkog, znanstvenog i stručnog rada njenih djelatnika jedna je od tih specifičnosti koje ćemo detaljnije prezentirati.

1. VISOKOŠKOLSKE KNJIŽNICE

Knjižnice su ustanove čija su funkcija i djelovanje jednaki u cijelom svijetu, no svakako ih treba razlikovati prema vrstama i kriterijima. U teoriji knjižničarstva postoji podjela na više vrsta knjižnica koje se prema različitim kriterijima granaju na daljnje podvrste. Prema tipologiji Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu (*United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation*, UNESCO) iz 1970. godine razlikujemo: „nacionalne, specijalne općeznanstvene (koje nisu ni nacionalne ni sveučilišne), narodne (pučke), školske i visokoškolske knjižnice." (Tadić 14).

1.1. Općenito o visokoškolskim knjižnicama

Visokoškolska knjižnica namijenjena je prvenstveno studentima i nastavnicima, kao i ostalom stručnom i administrativnom osoblju ustanove. Dijelom je znanstveno-nastavnog sustava sveučilišta, te posjeduje obrazovnu, znanstvenu i građu koja služi za podizanje kulturne razine znanja. Visokoškolske knjižnice u pravilu imaju zaposleno više od jednog knjižničara što je nužno s obzirom na činjenicu da se na fakultetima i umjetničkim akademijama nastava odvija tijekom cijelog dana stoga je i radno vrijeme knjižnice prilagođeno tomu. Ove knjižnice su sastavni dio znanstveno-nastavne infrastrukture, jer svojim fondovima koje posjeduju, službama i uslugama pridonose razvoju znanosti i pomažu u promicanju odgojno-obrazovnog i znanstveno-istraživačkog te umjetničkog rada na sveučilištu.

Prema sadržaju fondova i organizaciji informacijske djelatnosti visokoškolske knjižnice se dijele na knjižnice općeg i specijalnog tipa tj. na sveučilišne i fakultetske. Sveučilišna knjižnica je knjižnica općeznanstvenog tipa. „Ona je samostalna stručna organizacija u sustavu sveučilišta i matična knjižnična institucija za sve ostale jedinice sveučilišnog sustava." Nasuprot tomu fakultetska knjižnica je: „knjižnica specijalnog tipa organizirana kao središnja knjižnična jedinica sa ili bez pridruženih odjelnih knjižnica (knjižnice odsjeka, odjela, instituta, zavoda, seminara, katedara i sl.)." (*Standardi za visokoškolske knjižnice*)

1.2. Zadaće visokoškolske knjižnice

Osnovne zadaće svih knjižnica, pa tako i visokoškolskih su:

- „čuvanje i zaštita knjižnične građe
- davanje knjižnične građe na korištenje
- sređivanja i stručna obradba knjižnične građe
- sustavan i neprestan odabir knjižnične građe
- logičan i primjeren smještaj knjižnične građe
- davanje obavijesti o knjižničnoj građi“ (Tadić 14).

Kao dodatne zadaće visokoškolskih knjižnica javljaju se i poslovi koji se moraju izvršavati kako bi knjižnica bila aktivni dionik u postizanju izvrsnosti nastavno-obrazovnog i znanstveno-istraživačkog postupka matične ustanove. Fakultetske knjižnice koje su u sastavu svoj rad moraju osim korisnicima, prilagoditi i matičnom sveučilištu. Slijedom navedenog, dodatne, specifične zadaće svake visokoškolske knjižnice su:

- usklađenost politike nabave građe sa izvedbenim planovima nastave i nabava literature iz područja znanosti i umjetnosti koje se predaju i istražuju na matičnoj ustanovi
- u cilju stvaranja zajedničkog sveučilišnog knjižničnog sustava neizostavna je koordiniranost poslovanja sa poslovanjem drugih knjižnica u sveučilišnome sustavu
- uslijed tehničko-tehnoloških promjena praćenje suvremenih trendova i rad na permanentnom stručnom osposobljavanju svojih djelatnika
- potrebno je razvijati suradnju sa ustanovama sličnog karaktera ne samo na nacionalnom nivou i regiji već i šire.

1.3. Zakonska regulativa

Visokoškolske knjižnice svoje poslovanje obavljaju u skladu sa Zakonom o knjižnicama (NN 69/09), Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (NN 60/15), Pravilnikom o matičnoj djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj (NN 43/01), Standardima za visokoškolske knjižnice u Republici Hrvatskoj te ostalim pozitivnim pravnim propisima.

Zakon o knjižnicama na snazi je od 2009. godine, Pravilnik je donesen još 2001. godine, a Standardi za visokoškolske knjižnice datiraju iz prošlog stoljeća, odnosno iz 1990. godine. Nacrt Strategije hrvatskog knjižničarstva 2016.-2020. dokument je kojim se regulira razvoj knjižnične djelatnosti u Republici Hrvatskoj, a koja je u obliku Nacrta donesena 2013. godine još uvijek nije usvojena.

Fakultetske knjižnice su knjižnice u sastavu Sveučilišta i prema tome nemaju pravnu osobnost što im donosi niz otegotnih okolnosti: iako ih financira Ministarstvo znanosti i obrazovanja, sredstva koja matične ustanove ulažu u njih su u većini slučajeva minimalna. To se prvenstveno odnosi na nabavu građe koja se nabavlja stihijski, kako bi se zadovoljile trenutne potrebe i zahtjevi studenata i osoblja. Većina fakultetskih knjižnica nema propisan minimalni iznos financijskih sredstava koje je potrebno uložiti u izgradnju knjižničnog fonda i mrežnih izvora informacija tijekom akademske godine.

Statutom matične ustanove pobliže se uređuje ustrojstvo i upravljanje visokoškolskom knjižnicom koje je detaljno normirano u Pravilniku o radu knjižnice koji se donosi na razini svake knjižnice pojedinačno.

1.4. Problematika visokoškolskih knjižnica

U sastavu Hrvatskog knjižničarskog društva (HKD) djeluju brojna stručna tijela koja se bave razvojem i zaštitom knjižničarske struke. Visokoškolske knjižnice pod ingerencijom su Sekcije za visokoškolske i specijalne knjižnice. Glavna zadaća ovog tijela rješavanje je problematike visokoškolskog knjižničarstva te promicanje važnosti visokoškolskih knjižnica u sustavu visokoškolskog obrazovanja, koje je prema mišljenju većine visokoškolskih knjižničara još uvijek nedovoljno prepoznato. Promicanje važnosti visokoškolskih knjižnica u sustavu visokog obrazovanja, aktivnosti na unapređivanju statusa visokoškolskih knjižničara, sudjelovanje u izradi zakona i pravilnika, organizacija, sudjelovanje i prisustvovanje stručnim skupovima, suradnja sa srodnim institucijama i društvima u inozemstvu ciljevi su Sekcije za visokoškolske i specijalne knjižnice (*Hrvatsko knjižničarsko društvo*).

2. DIGITALIZACIJA U VISOKOŠKOLSKIM KNJIŽNICAMA

„Dvije tisuće godina, izgovorena i pisana riječ bila je okosnica našega života i svjedok povijesnog napretka čovječanstva. Unatoč svim praksama i promjenama, svi se drugi aspekti obrazovanja i dalje ne mogu natjecati s rukopisom, zaštitnikom vremena“ (Živić i dr. 251).

Upravo su brojni projekti digitalizacije osvijestili važnost digitaliziranja rijetke, oštećene i jedinstvene građe poput starih rukopisa, fotografija, znanstvenih radova ili doktorskih disertacija, a koji na taj način ostaju očuvani i za buduće generacije. Za visokoškolske knjižnice digitalizacija proširuje ponude funkcija rada građom koje nudi informacijska i komunikacijska tehnologija, bez koje je nemoguće odgovoriti zahtjevima studenata i znanstveno-nastavnog osoblja koji ih koriste u obrazovanju i znanstveno-istraživačkom radu (Vrana).

2.1. Općenito o digitalizaciji

Živimo u eri digitalizacije kada su znanje i informacije jednim klikom miša dostupne svima iz udobnosti naslonjača vlastite dnevne sobe. Napredak tehnologije unio je brojne promjene i u knjižnice i knjižnično poslovanje, što je najvidljivije u načinu pohrane informacija. Umjesto čuvanja medija na kojem je informacija zapisana „pojam očuvanja počinje se dijeliti na dva dijela: očuvanje informacijskog sadržaja, tj. informacije koju određeni dokument nosi, te očuvanje fizičkog objekta kao nositelja informacije“ (Stančić 9).

U Republici Hrvatskoj 2006. godine donesen je strateški dokument *Nacionalni program digitalizacije arhivske, knjižnične i muzejske građe* kojim se digitalizaciji kulturne baštine priznaje vodeće mjesto u izgradnji suvremenog informacijskog društva, a njime su dodatno uređena sva relevantna pitanja projekta digitalizacije *(Ministarstvo kulture Republike Hrvatske).*

Digitalizacija tiskane građe provodi se iz više razloga, a najvažniji su povećanje dostupnosti i mogućnosti korištenja građe koja je u digitalnom obliku istovremeno dostupna velikom broju korisnika, zaštita izvornika, što je od iznimne važnosti kod očuvanja kulturne i povijesne baštine, stvaranja nove ponude odnosno usluge, kao i radi upotpunjavanja postojećeg fonda *(Nacionalni program digitalizacije arhivske, knjižnične i muzejske građe).*

2.2. Digitalni identifikator objekta (*Digital Object Identifier*, DOI)

DOI je normirani identifikator koji služi jedinstvenoj identifikaciji objekata bilo koje vrste. Služi kao trajna poveznica na cjelovit digitalni objekt ili podatak o njemu (Međunarodna fondacija DOI, *International DOI Foundation, IDF*).

Od 1. lipnja 2017. godine Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu uz potporu Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske uspostavila je Hrvatski ured za DOI. Novi je to pomak u digitalnom poslovanju kojim se osigurava potpora i promidžba hrvatskih nakladnika i osigurava veća vidljivost hrvatskih autora i njihovih radova u međunarodnim sustavima. Zadaća nacionalnog ureda za DOI je upravljanje administrativnim poslovima: osiguranje tehničke podrške i promidžba sustava uz potporu agencije CrossRef[1], učlanjenje, plaćanje računa u ime članova, što osigurava i bolju usklađenost dostave podataka, kao i znatnu uštedu sredstava – plaćanjem jedne članarine umjesto pojedinačnih za svakoga nakladnika.

Hrvatski ured za DOI početkom 2018. godine planira potpisati ugovor sa CrossRefom, dovršiti izgradnju i testiranje administrativne i tehničke podrške te uspostaviti suradnju sa Srcem i portalom hrvatskih znanstvenih časopisa Hrčak kako bi se, razmjenom podataka, olakšao rad svih sudionika te osiguralo ekonomično poslovanje *(Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu).*

2.3. Digitalizacija i autorska prava

Prvi korak u planiranju projekta digitalizacije je utvrđivanje nositelja autorskog prava, i to je *conditio sine qua non*[2] postupka digitalizacije. Većina djela zaštićena je autorskim pravom, a svaka zemlja ima različitu zakonsku regulativu kojom se uređuju pitanja istih stoga je o tom aspektu potrebno voditi računa već pri odabiru građe koja se namjerava digitalizirati.

Zakon o izmjenama i dopunama zakona o autorskom pravu i srodnim pravima (NN 62/2017) na nacionalnom nivou uređuje pitanja vlasništva autorskog prava čime se otklanjaju nepravilnosti koje bi mogle nastati u projektima digitalizacije koji se provode u Republici Hrvatskoj.

[1] Neprofitna članska organizacija kojoj je predmet interesa identifikacija znanstvenoga sadržaja u nakladništvu, a koja je dio neprofitne organizacije Publishers International Linking Association (PILA).
[2] Lat.: uvjet bez kojega se ne može.

Postoje tri kategorije djela koja zahtijevaju i tri različita pravna pristupa rješavanja autorskih prava:

- djela zaštićena autorskim pravom,
- djela čija se nositelj autorskih prava ne mogu utvrditi (eng. *orphan works*[3]),
- djela u javnoj domeni koja nemaju autorsku pravnu zaštitu ili im je to pravo isteklo (Šapro-Ficović).

2.4. Digitalizacija građe u visokoškolskim knjižnicama

Studenti i znanstveno-nastavno osoblje iskazuju sve veće potrebe za građom u digitalnom obliku što visokoškolske knjižnice obvezuje na proširenje svojih fondova građom u digitalnom obliku, te uslugama utemeljenih na takvoj vrsti građe. Prije svega potrebno je osigurati infrastrukturu potrebnu za provedbu digitalizacije koja uključuje oblikovanje politike, tehnologiju, financiranje, stručno znanje i dugoročnu obvezu ustanove (Yakel).

Većina hrvatskih visokoškolskih knjižnica zbog nedostatka financijskih sredstava nije u mogućnosti odgovoriti takovim izazovima.

[3] „Djela siročad“.

3. KNJIIŽNICE U SASTAVU SVEUČILIŠTA JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku čini jedanaest fakulteta, pet sveučilišnih odjela, jedna umjetničko-nastavna sastavnica – Umjetnička akademija u Osijeku i Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek sa dvojnom funkcijom: Središnje sveučilišne knjižnice Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i Središnje (matične) narodne knjižnice Grada Osijeka i Osječko-baranjske županije. Sve fakultetske sastavnice, Umjetnička akademija u Osijeku i Odjel za kulturologiju, kao i Odjel za matematiku – Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku u svom ustroju imaju knjižnice s funkcijom posebne jedinice u službi nastave. Sveučilišni Odjeli za fiziku, biologiju i kemiju još uvijek u svom sastavu nemaju knjižnicu već tu funkciju za njih obavljaju knjižnice ostalih sastavnica.

3.1. Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek – GISKO

Gradska knjižnica Osijek osnovana je 8. veljače 1949., odlukom Gradskog narodnog odbora grada Osijeka nastavljajući tradicije javnih, pučkih knjižnica i čitaonica grada Osijeka od sredine 19. do prve polovine 20. stoljeća (*Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek).*

„Osnivanjem Sveučilišta u Osijeku 1975.god. Gradska knjižnica Osijek, jedan od osnivača, proširuje svoju djelatnost i preuzima funkcije i zadatke središnje sveučilišne knjižnice mijenjajući naziv u Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek“ (Katalenac 629).

Tim činom Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek (GISKO) postaje knjižnica s dvojnom funkcijom: narodnom i sveučilišno/znanstvenom.

Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek kao središte jedinstvenog knjižničnog sustava i s njom funkcionalno povezane knjižnice drugih sastavnica Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku obavljaju sve knjižnično-informacijske poslove vezane uz obrazovne i znanstvenoistraživačke potrebe Sveučilišta te predstavljaju jedinstveno komunikacijsko središte. Sveučilišni knjižnični sustav funkcionalno integrira resurse (informacijske izvore, stručne djelatnike, prostor i opremu), programe i usluge s ciljem osiguranja ekonomičnosti poslovanja. Također, otvorenost sustava i to interna (unutar sustava u cjelini, kao i knjižnica samih), te eksterna (prema okruženju, drugim sveučilišnim sustavima i projektima) temeljne su

odrednice osječkog sveučilišnog knjižničnog sustava. (*Vodič za buduće studente za akademsku godinu 2017./2018.)*

3.2. Sveučilišna knjižnica i multimedijalni centar Osijek (SKIMCO)

Sredinom 2015. započeta je izgradnja nove Sveučilišne knjižnice i multimedijalnog centra Osijek (SKIMCO), čija se vrijednost izgradnje procjenjuje na više od 130 milijuna kuna, a trenutačno su u tijeku radovi II. faze-dovršetak konstruktivnog dijela zgrade nadzemne etaže.

Planirana duljina trajanja projekta iznosi 36 mjeseci, no s obzirom na činjenicu da nisu osigurana sredstva za III. fazu: izrada projektne dokumentacije za projekt opreme i unutarnjeg uređenja SKIMCO-a, te za dovršetak izgradnje zgrade, kao i za opremanje i uređenje interijera cjelokupne zgrade, vrlo je izgledno da će doći do produljenja roka izgradnje (*Hrvatska gospodarska komora).*

SKIMCO predstavlja najznačajniji infrastrukturni projekt u osječkom Sveučilišnom kampusu koji će osim akademskoj zajednici biti na raspolaganju i široj društvenoj zajednici, a rad u tehnološki naprednoj ustanovi predstavljat će zadovoljstvo studentima, znanstveno-nastavnom osoblju, a posebice knjižničnim djelatnicima.

4. KNJIŽNICA UMJETNIČKE AKADEMIJE U OSIJEKU

Umjetnička akademija u Osijeku (UAOS) jedina je umjetničko-nastavna sastavnica Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku (Sveučilišta). Svojim dosadašnjim radom uspjela je postići prepoznatljivost i približiti umjetnička područja ne samo studentima osječkog Sveučilišta već i ostalim studentima iz Republike Hrvatske kao i šire regije koji su kroz različite projekte i radionice sudjelovali u radu UAOS-a.

Kreativnim i različitim pristupom umjetničkom stvaralaštvu, kroz različite nastavne programe i projekte profesori i asistenti pridonose razvoju znanosti na području umjetnosti prezentirajući interdisciplinarne kulturološke i regionalne značajke UAOS-a, a Knjižnica UAOS-a svojim poslovanjem umrežava studente, znanstvenike i umjetnike u jedinstvenu cjelinu.

4.1. Povijest Knjižnice

Knjižnica UAOS-a započela je s radom 2005. godine, neposredno nakon osnivanja Umjetničke akademije. Prilikom osnutka knjižnice, dodijeljeni prostor bilo je potrebno urediti kako bi zadovoljavao potrebe knjižnice, a knjižnični fond se sastojao od skromnih stotinjak naslova. Radovi na uređenju knjižnice završili su 2006. godine te knjižnica službeno otvara svoja vrata javnosti. Rastom fonda i broja korisnika, javila se potreba za većim prostorijama, što je rezultiralo proširivanjem prostora knjižnice na susjedne prostorije 2008. godine. U većem prostoru i s rastućim knjižničnim fondom, djelatnice knjižnice intenzivno rade na izgradnji fonda i tehnološkom opremanju knjižnice (Radoš).

Fond knjižnice najvećim je dijelom izgrađivan donacijama. Naime, UAOS je nastala na temeljima Katedre za glazbenu kulturu pri Filozofskom fakultetu u Osijeku koja je tada postala Odsjek za glazbenu umjetnost pri UAOS-u te je građa koja je u knjižnici Filozofskog fakulteta bila namijenjena Katedri za glazbenu kulturu prenesena u knjižnicu UAOS-a. Zatim su uslijedile i donacije profesora, studenata, izdavača, raznih umjetničkih institucija i drugih knjižnica kojima je svima bilo stalo do toga da UAOS dobije knjižnicu koja će moći pružiti potrebne informacije svim svojim korisnicima (Radoš).

Knjižnica danas ima dvije zaposlene djelatnice, fond od oko 7000 primjeraka knjižne građe, približno 2000 primjeraka nota, 900 CD-ROM-ova, redovito obnavlja pretplate na stručne

časopise te surađuje s približno 400 korisnika. Knjižnica se i dalje nastavlja razvijati, ostvaruje suradnju s drugim knjižnicama i ustanovama, organizira kulturne aktivnosti, edukacije te surađuje na različitim projektima.

4.2. Opće informacije

Knjižnica UAOS-a posebna je ustrojbena jedinica Umjetničke akademije u službi nastave. Osnovana je 2005. godine i danas djeluje u prostoru od 82,66 m² u prizemlju upravne zgrade UAOS-a i za svoje korisnike je otvorena od ponedjeljka do četvrtka od 8:00 sati do 19:00 sati, a petkom od 8:00 sati do 18:00 sati. Na taj je način omogućena dostupnost građe i usluga za korisnike tijekom cijelog radnog vremena institucije, a knjižnica tako predstavlja informacijsko središte visokoškolske ustanove u čijem je sastavu.

Prema *Pravilniku o radu knjižnice* iz 2008. godine zadaci knjižnice su:

- prikupljanje, izgradnja i organizacija knjižničnog fonda za polje glazbene, likovne i kazališne umjetnosti
- predakcesijska, akcesijska i stručna obrada knjižnične građe
- izgradnja kataloga
- čuvanje i zaštita knjižnične građe, računalne opreme i inventara Knjižnice
- obavlja druge zadaće predviđene Zakonom o knjižnicama i općim aktima UAOS-a, a u skladu sa Standardima za visokoškolske knjižnice.

Usluge koje Knjižnica nudi svojim korisnicima su osiguravanje pristupa vlastitom fondu, osiguravanje informacijsko-referalnih usluga, osiguravanje pristupa bazama podataka i drugim izvorima informacija, organiziranje, obavljanje i razvijanje međuknjižnične posudbe s knjižnicama u zemlji i inozemstvu, posuđivanje knjižnične građe izvan Knjižnice, omogućavanje korištenja čitaonice i slušaonice, omogućavanje korištenja računalne i audio-vizualne opreme te podučavanje korisnika o uporabi informacijskih izvora *(Pravilnik o radu knjižnice UAOS-a).*

4.3. Ciljevi Knjižnice

Cilj, odnosno svrha postojanja svih knjižnica, pa tako i Knjižnice UAOS-a, je omogućiti korisnicima što brži i jednostavniji pristup relevantnim informacijama koristeći sve raspoložive

izvore informacija u kombinaciji s kompetencijama stručnog osoblja. U središte pozornosti potrebno je staviti korisnike i njihove informacijske potrebe, te osigurati korištenje knjižničnih fondova u cilju dodavanja vrijednosti kvaliteti učenja, umjetničkog, obrazovnog, znanstvenog, stručnog i svakog drugog oblika stvaralaštva na UAOS-u, Sveučilištu i široj društvenoj zajednici. Dodatno je potrebno poticati usklađivanje razvoja svih visokoškolskih knjižnica unutar Sveučilišta i razvijati zajednički sveučilišni knjižnični sustav koji bi bio otvoren i prema drugim vrstama knjižnica u regiji i koji bi bio uključen u nacionalni pa i širi knjižnični sustav.

Sve se navedeno u ovoj Knjižnici čini stalnom izgradnjom i prilagodbom fondova, prostora, opreme i osoblja potrebama svojih korisnika čime se ona razvija ali i obavlja svoju osnovnu djelatnost. Kako je svrha knjižničnih fondova njihovo korištenje tako je jedan od ciljeva ove Knjižnice privući što veći broj korisnika. U trenutačnim uvjetima za rad i razvoj djelatnosti Knjižnice, a s obzirom na pojavu konkurencije globalnih informacijskih servisa (koji obavljaju, prema riječima korisnika, skoro istu djelatnost kao i knjižnice) potrebno je primjenjivati tehnike organizacije, upravljanja i marketinga na pridobivanju ciljanih skupina, a u svrhu ostvarivanja ciljeva knjižnice, kao i na području upravljanja sustavom osiguranja kvalitete. U tom smislu treba obratiti pažnju na financiranje i financijske mogućnosti kao i na kompetencijske vještine i strukturu knjižničnog osoblja koje se stalno treba prilagođavati novim znanjima i stručnim i generičkim kompetencijama.

Mogli bismo reći kako je cilj Knjižnice UAOS-a efikasnost i efektivnost, odnosno prilagođavanje promjenama u okruženju kao i potrebama korisnika, pomoć u cjeloživotnom obrazovanju i naglašavanje i promoviranje važnosti uloge knjižnice i knjižničarske profesije u potpori obrazovanju i aktivnoj pomoći u istraživanju i pronalaženju zabilježenog znanja iz različitih informacijskih izvora.

4.4. Rad s korisnicima

Knjižnica djeluje kao visokoškolska knjižnica te je svojim radom i fondom u prvome redu namijenjena potrebama studenata, umjetničkih i znanstvenih djelatnika i nastavnika UAOS-a. Korisnici Knjižnice su i drugi studenti te djelatnici ostalih znanstveno-nastavnih sastavnica Sveučilišta te nastavnici i profesori glazbenih škola, umjetničkih škola te osnovnih i srednjih škola regije, ali i drugi kulturni i javni djelatnici i umjetnici. Broj korisnika Knjižnice se svake akademske godine povećava pokretanjem novih studija te programa cjeloživotnog obrazovanja.

Knjižnica svojim korisnicima osigurava pristup vlastitom fondu, osigurava informacijsko referalne usluge, osigurava pristup bazama podataka i drugim izvorima informacija, organizira, obavlja i razvija međuknjižničnu posudbu s knjižnicama u zemlji i inozemstvu, posuđuje knjižničnu građu izvan Knjižnice, omogućuje korištenje čitaonice i slušaonice, omogućuje korištenje računalne i audio-vizualne opreme, podučava korisnike o uporabi informacijskih izvora i organizira kulturno-javne događaje za svoje korisnike i šire. Također, prikuplja, izgrađuje i organizira knjižnični fond, čuva i štiti knjižničnu građu, računalnu opremu i inventar Knjižnice.

Knjižnica provodi ankete o zadovoljstvu korisnika i usklađuje svoj rad s prijedlozima korisnika. Rezultati Ankete o radu stručno-administrativnih službi iz 2014. godine, pokazuju da su studenti zadovoljni radom Knjižnice (prosječna ocjena vrlo dobar) i iznimno zadovoljni radom knjižničarki (prosječna ocjena pet). Prostor za napredak i unaprjeđenje djelatnosti povezan je uglavnom s kontinuiranim nastojanjima u nabavi nove knjižnične građe. S obzirom na stalni razvoj informacijskih tehnologija, osnovno na čemu treba poraditi je da se i u budućnosti prate trendovi i pomoću novih tehnologija i mogućnosti, koje će i nadalje osiguravati korisnicima kvalitetan pristup informacijama, neovisno u kojem se obliku i na kojem mediju one nalazile. Sukladno navedenom zadatak je knjižnice zadržati funkciju informacijskog centra UAOS-a.

Knjižnica i njene djelatnice svojim radom podupiru rad matične ustanove, sudjeluju na projektima, aktivno promoviraju i sudjeluju u događanjima u organizaciji UAOS-a te ostvaruju blisku suradnju sa studentima i znanstveno-nastavnim osobljem.

4.5. Informacijske usluge

Cilj je knjižnice uspostaviti što bolje organizirano i kvalitetno informacijsko okruženje za svoje korisnike i u tome kontinuirano napredovati. U današnjem brzom razvoju znanja na svim područjima i sve većeg broja informacijskih izvora, studentima se tijekom studija trebaju pružiti sva znanja i vještine koje će im biti potrebne u budućem obrazovanju i radu. Zbog toga, suradnjom i integracijom svih sudionika obrazovnog procesa svojim kompetencijama studente treba naučiti kako samostalno učiti.

Informacijska pismenost je kompetencija koju svi studenti trebaju usvojiti kako bi napredovali kao stručnjaci u današnjem globalnom informacijskom društvu i bili osposobljeni za cjeloživotno učenje. Stav i znanje prema informaciji i informacijskom okruženju, etika

korištenja ili kritička osviještenost čine srž informacijske pismenosti. Svakodnevni dio usluga je upravo ukazivanje na različite mogućnosti pristupa izvorima informacija, kojima se nastoji studente podučiti i usmjeriti na samostalan pristup istraživačkom radu, stvaralački i kritički odnos prema pronalaženju, odabiru, vrednovanju i korištenju informacija za konkretnu informacijsku potrebu (Lau).

Djelatnice Knjižnice potiču, pomažu i poučavaju studente kako što učinkovitije pronaći i vrednovati informacijske izvore. U suradnji s nastavnicima UAOS-a, Knjižnica organizira edukacijske radionice informacijske pismenosti u svojim prostorima. Radionice se najčešće održavaju početkom akademske godine te najveći odziv imaju među studentima prve godine preddiplomskih studija. Pomoću radionica, djelatnice Knjižnice upoznaju studente s knjižničnim fondom te upućuju na korištenje i pretraživanje *online* kataloga Knjižnice, kao i digitalnog repozitorija elektroničkih inačica završnih i diplomskih radova. Studentima se predstavljaju korisne baze podataka te ih se podučava različitim strategijama i tehnikama pretraživanja. Studenti putem ovih edukacija usvajaju neophodna znanja koja im služe kao polazišna točka za daljnje samostalno istraživanje i učenje.

Početkom svake akademske godine djelatnice Knjižnice u suradnji s nastavnim osobljem organiziraju radionice i predavanja o pretraživanju i korištenju dostupnih informacijskih izvora. Tako umjesto pasivnoga primanja znanja, poticanjem za učenjem i istraživanjem studenti samostalno kroz kritičko mišljenje oblikuju novo znanje potrebno ne samo kroz svoje akademsko, već i cjeloživotno obrazovanje. Spomenute aktivnosti odlično su prihvaćene od strane studenata kao i nastavnika UAOS-a, stoga se planira pokrenuti i Pilot projekt Program informacijskog opismenjavanja koji ima za cilj pripremiti studente za cjeloživotno korištenje informacija, informacijskih izvora te informacijskih sustava, i njihovo pravilno vrednovanje, a u svrhu stvaranja boljih radova i projekata (Lasić–Lazić).

4.6. Informatizacija knjižnice

U čitaonicama i multimedijalnom prostoru je ukupno 28 radnih mjesta, a od opreme ima šest računala za korisnike s besplatnim pristupom internetu, bežičnom mrežom te mogućnošću ispisa dokumenata uz naplatu usluge, plazmatski televizor, DVD *plejer*, video *plejer*, prijamnik i dva zvučnika, koji se mogu koristiti za grupne projekcije, ali i za samostalno korištenje uz slušalice. Djelatnicima Knjižnice na raspolaganju su tri računala.

Uz računala, od akademske 2013./2014. godine, porastom broja korisnika i nabavljene građe, knjižnica ima i vlastitu bazu podataka knjiga i časopisa te mrežno dostupan katalog. Katalogizacija se od osnivanja odgađala jer je takav bio naputak Razvojne matične službe Gradske i sveučilišne knjižnice u Osijeku dok Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta ne otkupi knjižnični računalni program za visokoškolske knjižnice, kojim bi se, ujedno, oformio integrirani knjižnični sveučilišni sustav na razini države. Kako je otkup potrajao, većina se visokoškolskih knjižnica sa Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera odlučila za program *Crolist* pa se čekala kupovina programa i servera za integrirani knjižnični sustav na razini Sveučilišta, a kako se i taj proces odvijao dosta sporo, u akademskoj 2014./2015. se na UAOS-u pristupilo nabavi programa za obradu knjižnične građe *MetelWin* (Radoš).

Knjižnica je također uspostavila digitalni repozitorij za pohranu elektroničkih inačica završnih i diplomskih radova. Digitalni repozitorij je zbirka koja u digitalnom obliku okuplja, trajno pohranjuje i omogućuje slobodan pristup završnim i diplomskim radovima studenata UAOS-a. U budućnosti će repozitorij okupljati i ostale vrste digitalnih objekata koji su rezultat znanstveno-istraživačke, umjetničke, intelektualne i kreativne produkcije nastale radom ustanove, odnosno njenih djelatnika i studenata.

Korisnici se o novim naslovima pristiglima u knjižnicu, kao i o ostalim novostima vezanim za knjižnicu, informiraju preko mrežne stranice UAOS-a i skupine Knjižnice UAOS-a na *Facebooku*. Posredstvom Centra za *online* baze podataka, zajedničkog projekta Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, Hrvatske akademske i istraživačke mreže CARNET-a i Instituta Ruđer Bošković, hrvatskoj akademskoj istraživačkoj zajednici omogućen je pristup najvažnijim svjetskim bazama podataka-bibliografskim, citatnim i bazama podataka s cjelovitim tekstom. Podatkovne baze se mogu pretraživati pomoću računala smještenih, kako u Knjižnici, tako i na cijelom UAOS-u. Korisnicima je u Knjižnici ponuđena i edukacija o bazama podataka, koja se obavlja na grupni ili samostalni zahtjev korisnika: nastavnog osoblja, studenata ili vanjskih korisnika.

4.7. Nabava i obrada knjižnične građe

Knjižnična građa nabavlja se prema Izvedbenim planovima i programima studijskih kolegija, Standardima za visokoškolske knjižnice u Republici Hrvatskoj, a u suradnji i sa zahtjevima nastavnog osoblja, kupovinom (u skladu s odobrenim financijskim sredstvima UAOS-a),

darovima pojedinaca i ustanova, razmjenom sa srodnim visokim učilištima u regiji i vlastitim izdanjima sukladno Pravilniku o radu Knjižnice.

Fond knjižnice je primjeren potrebama studija i djelatnosti UAOS-a, a čini ga knjižna i neknjižna građa s područja glazbene, likovne i kazališne umjetnosti, dakle s naglaskom na sva umjetnička područja, a zatim i iz pedagogije, psihologije, jezika i književnosti. U sastavu UAOS-a djeluje pet Odsjeka, stoga Knjižnica ima iznimno zahtjevnu zadaću nabave građe koja bi trebala zadovoljiti potrebe studenata i nastavnika koji se bave različitim umjetničkim pravcima. S područja kazališne umjetnosti knjižnu građu čini građa svjetske i hrvatske književnosti s naglaskom na dramska djela. Knjižnica posjeduje i zbirku neobjavljenih dramskih djela dobivena putem donacija raznih kazališnih kuća i dramskih umjetnika (Radoš).

Osim književnih djela, za kazališnu umjetnost Knjižnica posjeduje i knjige s područja teorije i povijesti književnosti, kazališta i lutkarstva na hrvatskom, ali i na stranim jezicima. Posebno je vrijedna građa iz područja lutkarstva u kojoj se nalaze knjige slovačkih, čeških, poljskih, srpskih, francuskih, bugarskih i drugih autora, redom važnih stručnjaka u svom području.

S područja likovne umjetnosti Knjižnica posjeduje kataloge izložbi svjetskih i hrvatskih likovnih umjetnika iz slikarstva, kiparstva, grafike, crtanja, fotografije, arhitekture, primijenjene umjetnosti, filma te intermedija. Osim kataloga, tu su i knjige iz područja teorije i povijesti umjetnosti, ali i pedagogije i metodike nastave, kao i udžbenici i metodički priručnici iz likovne umjetnosti za osnovnu i srednju školu, budući da se studenti Odsjeka za likovnu umjetnost UAOS-a obrazuju za prvostupnike i magistre edukacije likovne kulture.

Knjige iz pedagogije i metodike nastave namijenjene su i studentima Odsjeka za glazbenu umjetnost, preddiplomskog i diplomskog studija Glazbena pedagogija. Notna građa Odsjeka za glazbenu umjetnost sastoji se od obavezne literature propisane studijskim programima za klavir, solo pjevanje, komornu glazbu, zbor, tamburaški orkestar no prisutni su i drugi različiti notni sadržaji (partiture opera, simfonija, koncerata, etnomuzikološki zapisi i sl.). Uz note i građu iz glazbene pedagogije, ostali knjižnični sadržaji namijenjeni Odsjeku za glazbenu umjetnost sastoje se od građe povijesti glazbe, teorije glazbe, etnomuzikologije, estetike glazbe, metodike nastave teorijskih glazbenih predmeta, poznavanja instrumenata i dr., te su studentima dostupni i udžbenici za glazbenu kulturu, glazbenu umjetnost, solfeggio, harmoniju i teoriju glazbe za osnovne i srednje općeobrazovne i glazbene škole (Radoš).

Referentna građa je također podijeljena po područjima umjetnosti, kao i popratnih područja, potrebnih za kvalitetno umjetničko i znanstveno djelovanje pri instituciji. Zbog specifičnosti studija Knjižnica mora posjedovati ne samo građu s različitih područja umjetnosti, već i građu na različitim medijima. Za studente svih Odsjeka zanimljiva je AV građa s djelima filmske, kazališne i glazbene umjetnosti. Knjižnica posjeduje i zbirke sitnog tiska, plakata, skripti, diplomskih i završnih radova studenata, snimki studentskih ispita te zbirku neobjavljenih dramskih tekstova. S obzirom na prirodu studija, a time i fonda Knjižnice, cilj je postići jednaku zastupljenost literature iz svih područja umjetnosti, kao i njima srodnih područja.

Za literaturu koju Knjižnica ne posjeduje u svom fondu, upravo zbog raznolikosti područja koje treba pokriti, razvijena je organizirana suradnja s drugim knjižnicama na području cijele Republike Hrvatske pa korisnicima potrebnu građu nabavlja i putem međuknjižnične posudbe. Tom se uslugom uglavnom služi nastavno osoblje, a studenti u manjem broju. Knjižnica u prosjeku godišnje prinovi oko 350 jedinica knjižnične građe. U svom fondu posjeduje i 59 naslova časopisa, a broj se tekućih naslova smanjio, s obzirom na to kako je većina časopisa dostupna preko Portala hrvatskih znanstvenih časopisa – HRČAK, kao i preko Centra za *online* baze podataka.

4.8. (Među)knjižnična suradnja

Knjižnica UAOS-a uspješno i kontinuirano surađuje s drugim knjižnicama, osobito s knjižnicama Umjetničkih akademija u Republici Hrvatskoj i regiji koja se ostvaruje kroz međuknjižničnu posudbu, razmjenu i darove umjetničke, znanstvene i stručne literature. Knjižnica, također, uspješno surađuje na zajedničkim programima i projektima unutar sveučilišnog knjižničnog sustava, s posebnim naglaskom na matičnu djelatnost za visokoškolske knjižnice na sveučilištu (u Gradskoj i sveučilišnoj knjižnici u Osijeku održavaju se redoviti sastanci voditelja knjižnica u sastavu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku), a u fazi razmatranja je i iniciranje zajedničkih projekata razvoja sveučilišnih knjižničnih sustava za povlačenje sredstava iz fondova Europske Unije.

4.9. Kulturno-javna djelatnost

Kulturno-javna djelatnost za Knjižnicu je specifična utoliko što se kroz nju ne ostvaruju samo aktivnosti koje potiču čitanje, daju obavijesti o prinovama, promoviraju novi izvori informacija,

podučavaju na licu mjesta ili promoviraju samu Knjižnicu, već se kroz kulturno-javnu djelatnost promiče i sama UAOS, predstavljajući široj javnosti aktivnosti studenata te na popularno-znanstveni način približava pojedina područja umjetnosti, koja su predmet studiranja na UAOS-u (Radoš).

Knjižnica je do sada organizirala glazbene slušaonice, predstavljanja knjiga te časopisa, slušaonice radio-drame, razgovore s povodom, tematske tribine, projekcije filmova, izložbe i kazališne izvedbe. Knjižnica svake godine sudjeluje u projektu Noći knjiga te se aktivno uključuje u projekte u organizaciji UAOS-a od kojih su najpoznatiji: Međunarodni festival kazališnih akademija *Dionizij*, Međunarodna studentska kiparska kolonija *Jarčevac,* Međunarodni festival vokalne glazbe *InterVox*, Međunarodna revija lutkarstva *Lutkokaz* i dr.

4.10. Mrežne stranice – vizualni identitet

S obzirom na sve društvene promjene i tehnološke inovacije kojima smo svjedoci, potrebe svake knjižnice se razvijaju i mijenjaju pa se događa da određeni poslovi jednostavno budu prevladani, polako zastarijevaju i uzmiču pred novim zahtjevima. Nove tehnologije poput računala, interneta i ostalih mogućnosti umrežavanja pomažu u radu samih knjižnica kao i u interakciji knjižnice s korisnicima.

Mogli bismo reći da je osnovna svrha knjižničarstva omogućavanje (naj)racionalnijeg korištenja postojećih informacijskih izvora u svrhu razvoja i pojedinca i društva u cjelini, a primjenom marketinških metoda knjižnica i knjižničari mogu doprinijeti unapređenju zadaća knjižnice i u ostvarivanju njenih ciljeva.

Svi podaci o Knjižnici UAOS-a dostupni su kroz njenu mrežnu stranicu i brojne poveznice. Knjižnica ima i svoj *Facebook* profil koji se svakodnevno održava i na kojem se mogu pratiti njene aktivnosti. U Knjižnici smatraju da je to način na koji mogu sebe dobro predstaviti, širiti svoje potencijale (pogotovo u komunikacijskom pogledu), graditi kvalitetan imidž i ostvarivati i jačati svoju ulogu u društvu jer je ovaj segment marketinga i promocije ustanove najvažniji element kojim se osigurava vidljivost svih umjetničkih projekata i znanstvenih programa.

4.11. Stručno usavršavanje djelatnika

Uspješno poslovanje visokoškolske knjižnice uvelike ovisi o kvaliteti knjižničara koji u njoj rade ili njome upravljaju. Bogat knjižnični fond i visoka tehnološka opremljenost knjižnice postaju bezvrijedni ukoliko sveučilišni knjižničar savjesno i spremno ne obavlja svoj posao. Promjene u akademskom okruženju zahtijevaju promišljanje uloga i zadaća visokoškolskog knjižničara te relevantnih kompetencija i znanja za uspješno rukovođenje visokoškolske knjižnice. Također, važno je osigurati uvjete za konstantno stručno usavršavanje knjižničara kako bi bili spremni odgovoriti na promjene u načinima učenja i poučavanja na modernim sveučilištima te tako zadržati svoj položaj u sveučilišnoj zajednici.

Knjižnica UAOS-a trenutno zapošljava dvije djelatnice, jednu diplomiranu knjižnicu koja je i voditeljica knjižnice i jednu pomoćnu knjižničarku. Obje djelatnice redovno pohađaju radionice, predavanja i seminare u organizaciji Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara. Djelatnice su aktivne članice Društva knjižničara Slavonije, Baranje i Srijema. Voditeljica knjižnice je trenutno u procesu polaganja doktorskog studija pri Doktorskoj školi Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, a redovito piše i objavljuje znanstvene radove i provodi istraživanja u svrhu praćenja potreba i stavova korisnika knjižnice u vezi knjižničnih službi i usluga. Djelatnice knjižnice također sudjeluju u stručnoj praksi i međunarodnoj razmjeni putem programa Erasmus +. U suradnji s Filozofskim fakultetom u Osijeku i Odjelom za kulturologiju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Knjižnica UAOS-a sudjeluje u mentoriranju studenata koji imaju mogućnost u knjižnici odraditi studentsku praksu te mentoriranju mladih kolega putem programa za stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa. Voditeljica knjižnice redovito pohađa sastanke voditelja sveučilišnih knjižnica pri matičnoj ustanovi Gradska i sveučilišna knjižnica u Osijeku.

4.12. Uloga Knjižnice u postupku reakreditacije UAOS-a

Agencija za znanost i visoko obrazovanje, u skladu sa Zakonom o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju (NN br. 45/09) i Pravilnikom o sadržaju dopusnice, te uvjetima za izdavanje dopusnice za obavljanje djelatnosti visokog obrazovanja, izvođenje studijskih programa i reakreditaciju visokih učilišta (NN br. 24/10) provodi reakreditaciju visokih učilišta u petogodišnjim ciklusima *(Agencija za znanosti i visoko obrazovanje).*

Planom reakreditacije visokih učilišta u akademskoj 2014./2015. bio je obuhvaćen i UAOS te je cijela akademska godina bila podređena aktivnostima koje su u siječnju 2015. godine rezultirale izradom Samoanalize – temeljnog dokumenta kojim se visoko učilište samovrjednuje prema unaprijed utvrđenim kriterijima. U svibnju 2015. godine uslijedio je posjet stručnog povjerenstva koje je provjerilo istinitost tvrdnji navedenih u dokumentu. Od iznimne važnosti bila je i uloga Knjižnice UAOS-a u svim fazama postupka jer su njezine djelatnice bile uključene u izradu tri (od mogućih sedam) poglavlja kojima se detaljno obrazlagalo sljedeće: a) znanstvena, umjetnička i stručna djelatnost, b) nastavnici i c) resursi (stručne službe, prostor, oprema i financije).

Dodatno, u Knjižnici UAOS-a pohranjeni su plakati, pozivnice, brošure, leci i druga efemerna građa izrađena u svrhu prezentacije brojnih umjetničkih i znanstvenih programa koji su realizirani tijekom deset godina postojanja ustanove, a bilo ih je potrebno priložiti uz dokument Samoanalize.

5. IZDAVAČKA DJELATNOST UMJETNIČKE AKADEMIJE U OSIJEKU

Knjižnica kao stručna, administrativna i tehnička podrška sudjeluje u radu izdavačke djelatnosti UAOS-a, a biblioteka *Ars academica* objavljuje radove znanstvenika i umjetnika koji svojim pedagoškim radom usmjeravaju studente prema vrhunskom umjetničkom stvaralaštvu, doprinose afirmaciji i razvitku UAOS-a, te uz knjižnični fond predstavljaju dio njegove nastavne infrastrukture.

5.1. Izdanja Umjetničke akademije u Osijeku

Knjige – samostalna izdanja:

- Frelih, Vladimir. ur. *Godišnja izložba studenata likovnog odsjeka Umjetničke akademije u Osijeku.* Osijek, Umjetnička akademija u Osijeku, 2010.
- Cvetičanin, Jagoda. *40 godina u znaku povezivanja i klavirskog mozaika*. Osijek, Umjetnička akademija u Osijeku, 2014.

Slika 1. 40 godina u znaku povezivanja i klavirskog mozaika.

- Balen – Domazetović, Barbara i dr. urednici. *Bajsom kroz meandar*. Osijek, Umjetnička akademija u Osijeku, 2014.

Slika 2. Bajsom kroz meandar.

- Jerković, Berislav i dr. urednici. *Umjetnik kao pedagog pred izazovima suvremenog odgoja i obrazovanja : 1. Međunarodni znanstveni i umjetnički simpozij o pedagogiji u umjetnosti*. Osijek, Umjetnička akademija u Osijeku, 2016.

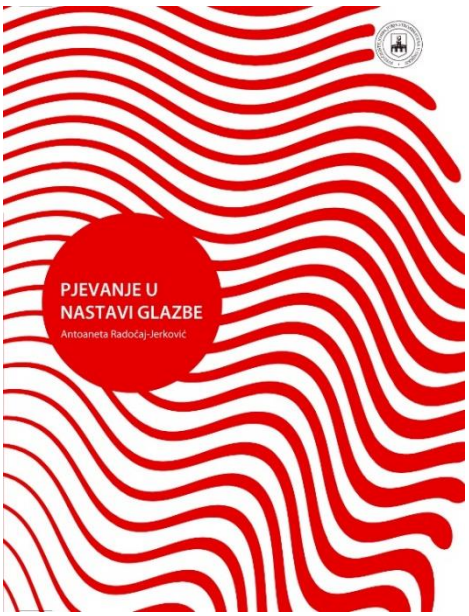
Slika 3. Umjetnik kao pedagog pred izazovima suvremenog odgoja i obrazovanja.

- Krašković, Denis i dr. urednici. *Studentska kiparska radionica u drvu Jarčevac = Student wood sculpture workshop Jarčevac*. Osijek, Umjetnička akademija u Osijeku, 2016.
- Ban, Brankica. *Arhivska glazbena građa vukovarskog franjevačkog samostana*. Osijek, Umjetnička akademija u Osijeku, 2016.

Slika 4. Arhivska glazbena građa vukovarskog franjevačkog samostana

- Radočaj-Jerković, Antoaneta. *Pjevanje u nastavi glazbe*. Osijek, Umjetnička akademija u Osijeku, 2017.

Slika 5. Pjevanje u nastavi glazbe

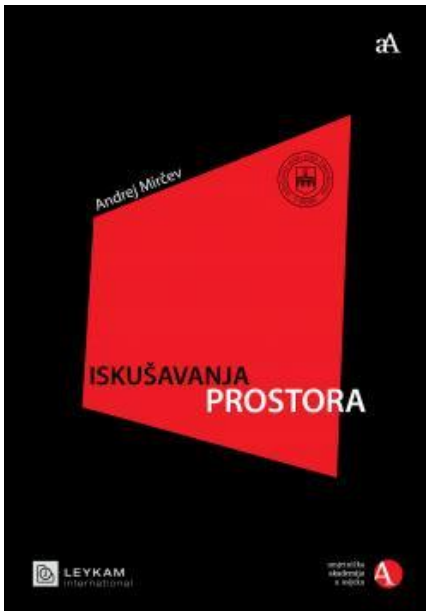
- Radočaj-Jerković, Antoaneta. *Zborsko pjevanje u odgoju i obrazovanju*. Osijek, Umjetnička akademija u Osijeku, 2017.

Slika 6. Zborsko pjevanje u odgoju i obrazovanju

Knjige – izdanja u suradnji:

- Mirčev, Andrej. *Iskušavanja prostora*. Zagreb : Leykam International ; Osijek : Umjetnička akademija u Osijeku, 2009.

Slika 7. Iskušavanje prostora.

- Rismondo, Vladimir. *Prostor, komunikacija, stil*. Zagreb : Leykam International ; Osijek : Umjetnička akademija u Osijeku, 2010.

Slika 8. Prostor, komunikacija, stil.

- Sušac, Domagoj i dr. urednici. *[Jedan] 1 plus 1 : Izložba profesora i studenata Umjetničke akademije u Osijeku.* Osijek, Umjetnička akademija u Osijeku ; Hrvatsko društvo likovnih umjetnika, 2010.
- Nikčević, Sanja. *Kazališna kritika ili Neizbježni suputnik*. Zagreb : Leykam International ; Osijek : Umjetnička akademija u Osijeku, 2011.
- Stjepanović, Boro. *Gluma 1., Rad na sebi*. Zagreb : Leykam International ; Osijek : Umjetnička akademija u Osijeku, 2013.

Slika 9. Gluma I. rad na sebi.

- Drenjančević, Zdravko. *Slavonski tonski idiomi*. Zagreb : Leykam International ; Osijek : Umjetnička akademija u Osijeku, 2013.

Slika 10. Slavonski tonski idiomi

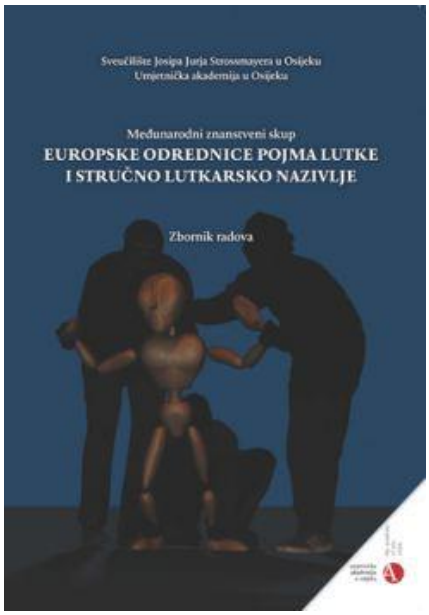
- Sladetić, Ana i dr. urednici. *Izložba nagrađenih studenata likovnog odsjeka Umjetničke akademije u Osijeku : Jašinski, Matančević, Tomić, Dragić, Karas, Majer, Tkalec Bulaić, Turkalj, Dundović, Filipović*. Osijek: Umjetnička akademija u Osijeku ; Muzej Slavonije Osijek, 2013.
- Mirčev, Andrej, ur. *Nuklearna ljubav : Tri hitne intervencije u Tvrđi*. Osijek: Umjetnička akademija u Osijeku ; Muzej Slavonije Osijek ; Državni arhiv u Osijeku, 2013.
- Čaušić, Mario i dr. urednici. *Starter II*. Osijek: Umjetnička akademija u Osijeku; Muzej Slavonije Osijek ; Državni arhiv u Osijeku, 2013.

- Krajišnik, Zoran i dr. urednici. *Panonski put um(j)etnosti = Pannonian art path*. Novi Sad : Akademija umetnosti Novi Sad ; Osijek : Umjetnička akademija u Osijeku, 2014.

Slika 11. Panonski put umjetnosti

- Kroflin, Livija, ur. *Međunarodni znanstveni skup Europske odrednice pojma lutke i stručno lutkarsko nazivlje*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku ; Umjetnička akademija u Osijeku, 2014.

Slika 12. Europske odrednice pojma lutke i stručno lutkarsko nazivlje

- Pavić, Željko i dr. urednici. *Znanstvene, kulturne, obrazovne i umjetničke politike - europski realiteti : (200. obljetnica rodenja Josipa Jurja Strossmayera) : zbornik radova 2. Medunarodnog interdisciplinarnog znanstvenog skupa*. Osijek: Odjel za kulturologiju ; Umjetnicka akademija u osijeku, Zagreb: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar ; Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, 2016.
- Duvnjak, Hrvoje i dr. urednici. *Osijek Kniferu*. Zagreb: Meandarmedia, Osijek: Umjetnička akademija u Osijeku, 2016.

Note:

- Drakulić, Sanja. *United We Stand, Divided We Fall : za dva klavira : for two pianos*. Osijek, Umjetnička akademija u Osijeku, 2015.

CD:

- *Vivat Academia!* : Himne za sveučilišne protokolarne svečanosti. [izvođač] Akademski pjevački zbor Josip Juraj Strossmayer Umjetničke akademije u Osijeku; dirigentica: Antoaneta Radočaj Jerković. Osijek, Umjetnička akademija u Osijeku, 2010.

5.2. Artos – časopis za znanost, umjetnost i kulturu

Artos je *online* časopis za znanost, umjetnost i kulturu UAOS-a. U njemu se objavljuju recenzirani znanstveni i stručni radovi koji doprinose razvoju metodoloških i teorijskih spoznaja i njihove praktične primjene na području dramske, likovne i glazbene umjetnosti, povijesti o umjetnosti, znanosti o umjetnosti i filologije. Objavljuju se i članci čija su tematika kulturni fenomeni u umjetnosti i struci, kazališne kritike, prikazi knjiga, izvještaji sa kulturnih manifestacija te razgovori sa znanstvenicima i umjetnicima *(Artos).*

ZAKLJUČAK

Visokoškolske su knjižnice u prošlosti bile nazivane „srcem sveučilišta“ iz razloga što su predstavljale centralno mjesto učenja, druženja i razmjene informacija članova sveučilišne zajednice. Bogatstvo knjižničnog fonda knjižnice odražavalo je prestiž samoga sveučilišta. Primarna funkcija visokoškolske knjižnice bila je osigurati materijale potrebne za učenje i znanstveni rad članova akademske zajednice. Promjene u akademskom okruženju uzrokovane ekonomskim, društvenim i tehnološkim napretkom, imale su direktan utjecaj na promjene u načinu rada visokoškolske knjižnice.

Informacijsko doba promijenilo je paradigmu visokog školstva koje u centar pozornosti stavlja studenta koji na modernom sveučilištu stječe znanja aktivnim sudjelovanjem u nastavnom programu te kroz samostalan istraživački rad. Studente se na modernim sveučilištima više ne poučava samo teoretskim znanjima, nego ih se priprema na samostalno istraživanje i stručno usavršavanje nakon završetka formalnog obrazovanja. Količina dostupnih informacija uvelike je otežala samostalno istraživanje i učenje mnogim članovima akademske zajednice. Istraživači, studenti i profesori često su suočeni s nemogućnošću postavljanja pravilnog informacijskog upita i samostalnog pronalaska relevantnih informacijskih izvora. Zbog toga se razloga na modernim sveučilištima sve više pažnje posvećuje edukaciji, kompetencijama i širenju informacijske pismenosti.

Visokoškolske se knjižnice sve više uključuju u nastavni program te blisko surađuju s nastavnim kadrom kako bi poboljšale kvalitetu obrazovanja na sveučilištu. Na sveučilištima gdje se učenje temelji na istraživanju, knjižnice imaju važnu ulogu ne samo osiguravanja materijala potrebnih za rad članova sveučilišne zajednice, nego i podučavanja i širenja informacijske pismenosti. Knjižničari u tom slučaju imaju ulogu edukatora koji korisnicima ne daje gotove informacije nego ih potiču da samostalno prepoznaju svoju informacijsku potrebu, pomaže pri postavljanju parametara pretraživanja te ih upućuje na relevantne izvore informacija iz kojih tada korisnici crpe nove informacije i znanja, a pritom stječu i nove vještine.

Danas, društvo pred sve knjižnice postavlja zahtjeve koje nije lako ispuniti i koji za mnoge knjižnice u ovom financijski problematičnom vremenu mogu biti presudni i knjižnice se u tim uvjetima moraju organizirati ne samo na način da zadrže postojeće nego i da privuku nove korisnike, što nikako lak zadatak uzimajući u obzir dostupnost i utjecaj interneta na opću populaciju u društvu.

Knjižnica Umjetničke akademije u Osijeku relativno je mlada knjižnica koja je u svojih dvanaest godina rada postigla zavidan napredak. S obzirom na ograničena sredstva i specifične potrebe korisnika, djelatnice knjižnice svakodnevno ulažu napore u prikupljanje relevantnih naslova te u edukaciju korisnika i poboljšanje knjižničnih službi i usluga.

Umjetničke akademije su visokoobrazovne ustanove s individualnim pristupom nastavi i ograničenim brojem upisanih studenata, posljedično i korisnika knjižnice, kojima su knjižničarke u mogućnosti posvetiti više vremena održavajući s njima kontakte na zavidnoj razini. Studenti u knjižnicu nerijetko dolaze s pitanjima koja nisu vezana nužno uz istraživanje ili nastavne potrebe, već i za savjete o studiju, stipendijama, pisanje službenih dokumenata ili dopisa. Slijedom navedenog mogli bismo zaključiti kako studenti koji se obrazuju za umjetničko – nastavna zvanja zahtijevanju veliku posvećenost knjižničnih djelatnica svim aspektima njihove edukacije. Upravo ta specifičnost koja se ogleda u prisnom odnosu između korisnika i djelatnica, koje su u potpunosti ispunile svoju misiju u pogledu brige o korisnicima, čini razliku koja Knjižnicu izdvaja od ostalih nastavnih i stručnih službi UAOS-a.

Unatoč mnogim zavidnim kvalitetama, Knjižnica UAOS-a i dalje prepoznaje nedostatke u radu na kojima je nužno poraditi kako bi se razina stručnosti i kvalitete i dalje sustavno podizala te doprinosila statusu ustanove. Kao i u mnogim drugim visokoškolskim knjižnicama, problem nabave građe, nedovoljnog prostora za adekvatan smještaj iste i općenito borba za financijska sredstva, prisutni su i u Knjižnici UAOS-a. S obzirom na specifično područje koje pokriva te homogenost korisnika knjižnice, nabava relevantne, kvalitetne građe predstavlja značajan izazov..

Zaključno moramo naglasiti činjenicu kako su trendovi visokoškolskog obrazovanja koji pred visokoškolske knjižnice, pa tako i Knjižnicu UAOS-a, stavljaju zadatak u kojem one moraju postati aktivni partneri učenja i stvaranja znanja, vrlo teško ostvarivi. Naime, većina visokoškolskih knjižnica ima nedovoljan broj djelatnika u odnosu na postojeće standarde i potrebe, zakonski propisi o knjižnicama zbog nedorečenosti i neusklađenosti s ostalim propisima s područja znanosti i obrazovanja su nefunkcionalni, a većina knjižnica u sveučilišnom sustavu bori se za afirmaciju i prepoznatljivost djelatnosti u sklopu ustanove u kojoj knjižnica djeluje te na kraju problemi koji su već nekoliko puta istaknuti, a vezani su uz nedostatno financiranje.

BIBLIOGRAFIJA

Agencija za znanost i visoko obrazovanje. www.azvo.hr/hr/o-nama. Pristupljeno 20. rujna 2017.

Aparac, Tatjana. „Trebaju li studenti knjižnice i zašto?“. dzs.ffzg.unizg.hr/text/tskz.htm Pristupljeno 13. rujna 2017.

Aparac – Jelušić, Tatjana: Petra, Jelka. „Knjižnice na hrvatskim sveučilištima: tradicije i promjene.“ *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, god. 48, br. 1, 2005. str. 13 – 30.

Artos. www.uaos.unios.hr/artos/index.php/hr/. Pristupljeno 25. listopada 2017.

Facebook, www.facebook.com/groups/uaosknjiznica/?fref=ts. Pristupljeno 16. rujna 2017.

Katalenac, Dragutin. „Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek.“ *Sveučilišni godišnjak 2008./09. Osijek, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku,* 2009. str. 629.

Lasić – Lazić, Jadranka: Špiranec, Sonja: Banek Zorica, Mihaela. „Izgubljeni u novim obrazovnim okruženjima – pronađeni u informacijskom opismenjivanju.“ Medijska istraživanja, god.18, br. 1, 2012. str. 125 – 142. hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=127116

Lau, Jesus. „Smjernice za informacijsku pismenost u cjeloživotnom učenju : završna verzija.“ Zagreb, *Hrvatsko knjižničarsko društvo*, 2011. str. 29 – 30.

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, www.nsk.hr/uspostava-nove-usluge-nacionalne-i-sveucilisne-knjiznice-u-zagrebu-utemeljenje-hrvatskoga-ureda-za-doi/.Pristupljeno15. listopada 2017.

„Pravilnik o radu knjižnice“. *Umjetnička akademija u Osijeku*, www.uaos.unios.hr/Pravilnik%20o%20radu%20knjiznice%202.doc Pristupljeno 25. kolovoza 2017.

„Standardi za visokoškolske knjižnice.“ *Savjet za biblioteke Hrvatske*, https://www.fer.unizg.hr/_download/repository/Standardi_za_visoko%C5%A1kolske_knji%C5%BEnice_u_RH iz_1990.pdf Pristupljeno 10. rujna 2017.

Radoš, Marta. „Knjižnica Umjetničke akademije u Osijeku.“ *Knjižničarstvo*, god. 11–12 , br. 1–2, 2007., str.137–142.

http://www.knjiznicarstvo.com.hr/wp-content/uploads/2012/07/174_Rados_2007-2008_1-2.pdf

Stančić, Hrvoje. *Digitalizacija*, Zagreb, Zavod za informacijske studije, 2009.

Šapro – Ficović, Marica. „Masovna digitalizacija knjiga : utjecaj na knjižnice.“ Vjesnik bibliotekara Hrvatske, god. 54, br. 1–2, 2011. str. 216–250, hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=119708

Tadić, Katica. *Rad u knižnici*. Opatija, Naklada Benja, 1994.

Umjetnička akademija u Osijeku, www.uaos.unios.hr. Pristupljeno 15. rujna 2017.

Upute za pomoć pri pretraživanju online kataloga knjižnice. www.uaos.unios.hr/index.php?option=com_content&view=article&id=4592&Itemid=1103 Pristupljeno 2. rujna 2017.

Repozitorij Umjetničke akademije u Osijeku: Institucijski repozitorij završnih i diplomskih radova. *Umjetnička akademija u Osijeku*, repozitorij.uaos.unios.hr/. Pristupljeno 15. rujna 2017.

Vrana, Radovan. „Vidovi organizacije digitalizacije građe u knjižnicama visokoškolskih ustanova Sveučilišta u Zagrebu.“ Vjesnik bibliotekara Hrvatske, god.55, br.2, 2013. str. 41–64, hrcak.srce.hr/106551

Yakel, Elizabeth. „Digital assets for the next millennium.“ OCLC Systems & Services : International Digital Library Perspectives, god. 20, br. 3, 2004., str. 102-103.

emeraldinsight.com/doi/abs/10.1108/10650750410551424

Živić, Tihomir, i dr. „Digitization of Older Croatian Dictionaries: A Possible Substratum forTerminological Neologisms?“ *Libellarium: Journal for the Research of Writing, Books, and Cultural Heritage Institutions*, god. 9, br. 2, 2016., str. 251–66, libellarium.org/index.php/libellarium/article/viewFile/284/413.

POPIS SLIKA

1. 40 godina u znaku povezivanja i klavirskog mozaika. Fotografiju ustupila Umjetnička akademija u Osijeku.
2. Bajsom kroz meandar. Fotografiju ustupila Umjetnička akademija u Osijeku.
3. Umjetnik kao pedagog pred izazovima suvremenog odgoja i obrazovanja. Fotografiju ustupila Umjetnička akademija u Osijeku.
4. Arhivska glazbena građa vukovarskog franjevačkog samostana. Fotografiju ustupila Umjetnička akademija u Osijeku.
5. Pjevanje u nastavi glazbe. Fotografiju ustupila Umjetnička akademija u Osijeku.
6. Zborsko pjevanje u odgoju i obrazovanju. Fotografiju ustupila Umjetnička akademija u Osijeku.
7. Iskušavanje prostora. Fotografiju ustupila Umjetnička akademija u Osijeku.
8. Prostor, komunikacija, stil. Fotografiju ustupila Umjetnička akademija u Osijeku.
9. Gluma I. rad na sebi. Fotografiju ustupila Umjetnička akademija u Osijeku.
10. Slavonski tonski idiomi. Fotografiju ustupila Umjetnička akademija u Osijeku.
11. Panonski put umjetnosti. Fotografiju ustupila Umjetnička akademija u Osijeku.
12. Europske odrednice pojma lutke i stručno lutkarsko nazivlje. Fotografiju ustupila Umjetnička akademija u Osijeku.